

Historia koła w Polsce

Swoja działalność na rzecz dzieci Towarzystwo Przyjaciół Dzieci dokumentuje od roku 1919. Podwaliną dla powstania organizacji była społeczna aktywność wielu wybitnych pedagogów, nauczycieli, lekarzy, prawników, działaczy społecznych tamtego okresu. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci przeszło przez meandry dziejów pełniąc społeczną służbę dla szeroko pojmowanego dobra dzieci najbiedniejszych i pokrzywdzonych przez los. Działacze i pracownicy naszej organizacji byli twórcami nowatorskich idei opiekuńczo - wychowawczych, które znalazły swe odbicie w praktyce poprzez organizację i prowadzenie sieci wielu placówek pracy z dziećmi. Formy te mają do dziś swoją kontynuację i stanowią przedmiot działalności statutowej.

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci jest organizacją ogólnokrajową, posiadającą strukturę hierarchiczną. Na szczeblu każdego regionu działa zarząd regionalny, w skład którego wchodzi zarządy okręgowe, powiatowe, miejskie, gminne, dzielnicowe, wiejskie.

Jednostką centralną jest zarząd główny z siedzibą w Warszawie. Od 2003 roku TPD posiada status organizacji pożytku publicznego.

Misja

Celem Towarzystwa jest troska o jakość warunków życia dziecka, jego wielostronny rozwój. Zdrowie, bezpieczeństwo, podmiotowość o godność, a w szczególności:

- 1) tworzenie społecznego ruchu na rzecz pomocy dzieciom,
- 2) przeciwdziałanie zagrożeniom zdrowotnym i ekologicznym: upowszechnianie zdrowego stylu życia, kultury fizycznej i sportu, zachowań proekologicznych,
- 3) ochrona dzieci przed patologią społeczną, przemocą, złym traktowaniem, bezprawnym wykorzystywaniem pracy dzieci, dyskryminacją i innymi formami wykorzystywania i krzywdzenia oraz pomoc dzieciom - ofiarom wypadków losowych, komunikacyjnych i przestępstw,
- 4) upowszechnianie prorodzinnego, środowiskowego modelu opieki: zapobieganie wychowywaniu się dziecka poza rodziną; podejmowanie działań zmierzających do poprawy pozarodzinnej (instytucjonalnej) opieki nad dzieckiem, łagodzenie skutków ubóstwa rodzin wychowujących dzieci,
- 5) upowszechnianie i ochrona praw człowieka, swobód obywatelskich; upowszechnianie samorządności, samoobsługi, samopomocy i wychowania obywatelskiego dzieci.

Cele statutowe Towarzystwa realizuje się poprzez:

- 1) współpracę z organami władzy publicznej, administracją rządową, samorządami, kościołami, związkami wyznaniowymi, instytucjami i organizacjami pozarządowymi, z pracodawcami oraz środkami masowego przekazu,
- 2) realizację zleconych zadań publicznych, w ramach zadań statutowych Towarzystwa,
- 3) mieszczących się w celach i zadaniach towarzystwa, opiniowanie aktów prawnych dotyczących dzieci,
- 4) promocje i organizację społecznego rzecznictwa praw dzieci, podejmowanie interwencji w sprawach dzieci, reprezentowanie interesów dziecka i rodziny - za zgodą przed: szkołą, placówką opiekuńczo-wychowawczą, sadem i innymi instytucjami, w granicach dopuszczalnych prawem,
- 5) udzielanie rodzicom pomocy w sprawowaniu opieki nad dzieckiem, wychowaniu, kształceniu, leczeniu, terapii dzieci, inicjowanie społecznych ruchów rodziców i osób wspierających rodzinę,
- 6) rozwijanie i upowszechnianie rodzinnych form opieki, organizację ustawicznego kształcenia, pomocy i wsparcia dla rodziców zastępczych i adopcyjnych oraz dla usamodzielniających się wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych,
- 7) inicjowanie i rozwijanie specjalistycznych form pomocy, wychowania, opieki i usamodzielniania dziecka niepełnosprawnego i przewlekle chorego; w razie potrzeby także po osiągnięciu pełnoletności,

- 8) prowadzenie edukacji i innych działań w zakresie profilaktyki uzależnień, a w szczególności alkoholizmu i narkomanii,
- 9) upowszechnianie edukacji związanej z bezpieczeństwem komunikacyjnym,
- 10) rozwój samorządności i parlamentaryzmu dziecięcego; organizację samorządowych grup dziecięcych, sejmików i innych akcji dziecięcych,
- 11) organizację i zagospodarowanie czasu wolnego oraz śródrocznego i wakacyjnego wypoczynku dla dzieci, upowszechnianie sportu i rekreacji, krajoznawstwa, ekologii, inicjowanie, wspieranie i promowanie dziecięcej twórczości artystycznej oraz jej prezentację,
- 12) organizację działań na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami,
- 13) organizację konferencji, seminariów, szkoleń, instruktażu, pomocy metodycznej, wypracowywanie i upowszechnianie programów społeczno-pedagogicznych wzbogacających pracę na rzecz dzieci, podnoszenie kultury pedagogicznej społeczeństwa,
- 14) inicjowanie i prowadzenie prac badawczych związanych z rozwojem dziecka, badanie potrzeb dziecka i wskazywanie możliwości ich zaspokojenia, wykorzystywanie wyników badań prowadzonych przez inne podmioty, prowadzenie wydawnictw edukacyjnych i dziecięcych,
- 15) organizację współpracy międzynarodowej, wymianę doświadczeń, upowszechnianie dorobku, myśli i praktyki pedagogicznej Towarzystwa,
- 16) pozyskiwanie i gromadzenie środków materialnych i funduszy na działalność statutową, prowadzenie działalności charytatywnej.

Działania

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci ma bogate doświadczenia realizacji projektów, które mieszczą się w celach i zadaniach statutowych organizacji. Projekty te były prowadzone we współpracy i współfinansowaniu przez wiele szczebli organizacji państwowej. A oto kilka wybranych przykładów pracy:

Środowiskowe ogniska wychowawcze

Mają najbardziej środowiskowy charakter, bogaty i trafnie przygotowany program odpowiadający zaspokajaniu różnorodnych potrzeb dzieci i młodzieży. Placówki te łączą funkcję placówek otwartych dla większości dzieci lokalnego środowiska z funkcjami specjalistycznymi placówek opiekuńczo-wychowawczych realizujących zadania resocjalizacyjne i terapeutyczne. W 2004 roku mieliśmy 358 takich placówek, które obejmowały swym działaniem 14.540 dzieci i młodzieży.

Świetlice, samorządy dziecięco-młodzieżowe

Prowadzone przez ogniwa terenowe TPD świetlice środowiskowe oraz socjoterapeutyczne i psychoterapeutyczne uzupełniają sieć placówek TPD działających w środowisku lokalnym. W 2004 roku było ich 145 i obejmowały swym działaniem 5.537 wychowanków. W oparciu o istniejącą sieć placówek opiekuńczo-wychowawczych TPD prowadzona jest działalność wychowawcza w postaci zespołów samorządowych. W ubiegłym roku działało 278 takich zespołów.

Wśród pozostałych placówek prowadzonych przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci szczególnie wyróżniają się te, które służą dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej i przewlekle chorej, wymagającej stałych oddziaływań o charakterze rehabilitacyjnym, edukacyjnym i opiekuńczym. W tym celu prowadzone są przez TPD ośrodki rehabilitacyjne, szkolno-rehabilitacyjne i warsztaty terapii zajęciowej. W 2004 roku łącznie prowadziliśmy 41 takich placówek, z których korzystało 1.409 dzieci i młodzieży wymagających szczególnych zabiegów rehabilitacyjnych, opiekuńczych, wychowawczych i edukacyjnych.

Ponadto Towarzystwo Przyjaciół Dzieci prowadzi szereg innych stałych placówek w tym: ośrodki wypoczynkowe w Różance, Lubawce, Brennie, w Woźnej Wsi i Młynie Myśliwiec, Wąsoszukuli, Wapiennicy i Olsztynie, Jastrzębiej Górze, Olszance, punkt opieki nad chorym z dietą bezglutenową, szkoła życia, zespół wczesnej interwencji i punkt opieki nad dzieckiem, regionalny punkt informacyjny, punkt pomocy rodzinie, "informacja obywatelska", specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy. Wykaz uzupełnia Centrum Rehabilitacji, Edukacji i Opieki TPD "Helenów" - placówka Zarządu Głównego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci prowadząca kompleksową działalność dla dzieci niepełnosprawnych ruchowo (po przebytych mózgowych porażeniach dziecięcych) i dzieci dyslektycznych. W realizacji programu dydaktycznego bierze udział: szkoła podstawowa, gimnazjum i niepubliczne liceum prowadzone dla wychowanków ośrodka. Ponadto na terenie Centrum działa Niepubliczne Kolegium Nauczycielskie.

Wakacyjny wypoczynek dzieci i młodzieży

Ogniwa terenowe TPD wśród wielu realizowanych zadań szczególnie koncentrują się na organizacji wypoczynku dzieci i młodzieży. W czasie akcji zimowej i letniej w 2004 roku zorganizowanymi formami wypoczynku objęto ogółem 78.151 dzieci i młodzieży szkolnej. Należy podkreślić, że wśród krajowych organizatorów Towarzystwo Przyjaciół Dzieci prowadzi największą akcję na rzecz dzieci chorych i wymagających rehabilitacji.

Akcje i konkursy prowadzone przez TPD

Ogólnopolska akcja "Dzień Dziecka", która ściśle łączyła się w 2004 roku z obchodami 85-lecia TPD. Akcja prowadzona była na wszystkich szczeblach działalności stowarzyszenia i miała szczególnie uroczysty charakter. Na szczeblu centralnym odbyło się spotkanie grupy 120 dzieci - wychowanków TPD z p. Prezydentową J. Kwaśniewską, która przyjęła honorowy patronat obchodów.

Ponadto Zarząd Główny TPD kontynuował organizację krajowych konkursów: ekologicznego "Dbam o piękno mego domu - Ziemi", który miał swoją X edycję, poetyckiego, którego VIII edycja odbyła się pod hasłem "Pociąg do krainy przyszłości" oraz ogólnopolskiego konkursu "Sport, Kultura, Rekreacja i Turystyka w TPD" prowadzonego przez placówki i ogniwa terenowe TPD wszystkich szczebli.

Wszystkie one miały masowy charakter, dostarczyły uczestnikom wielu niezapomnianych wrażeń a organizatorom wiele ciekawych prac stanowiących dowód celowości organizowania tych imprez.

Pomoc dziecku i rodzinie

Prowadzimy 78 punktów poradnictwa psychologicznego, w których udzielono 7.751 porad rodzinom oczekującym I dziecka, wychowującym małe dzieci a także borykającym się z różnymi problemami i z brakiem wiedzy w zakresie opieki i wychowania. W ciągu 2 lat nastąpił wzrost o 8 placówek ale spadek o 706 udzielonych porad rodzicom. Mimo problemów finansowych kontynuowana jest akcja organizowania czasów rodzinnych z pedagogiem, z którym w 2004 roku skorzystało 9 rodzin i 59 dzieci. Program tych turnusów nastawiony był na różnorodne formy terapii, indywidualną pracę z rodzicami i dzieckiem oraz prezentację modelowych sposobów spędzania czasu wolnego wspólnie z dziećmi.

Przeciwdziałanie sieroctwu społecznemu i opieka nad dzieckiem porzuconym i osieroconym Towarzystwo prowadzi 12 ośrodków adopcyjnych w 6 województwach: łódzkim, małopolskim, mazowieckim, śląskim, warmińsko-mazurskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim. Ogółem ośrodki adopcyjno-opiekuńcze TPD w 2004 roku umieściły w rodzinach adopcyjnych 433 dzieci, w

tym także dla 122 dzieci szczególnie trudnych do powierzenia znaleziono zagraniczne rodziny zastępcze. Ponadto 59 dzieci umieszczono w rodzinach zastępczych i 79 w rodzinach zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego. Krajowy Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy TPD od szeregu lat prowadzi działalność na rzecz funkcjonujących w kraju rodzinnych domów dziecka. Aktualnie pod opieką ośrodka znajduje się 19 domów rodzinnych wychowujących 122 dzieci. Ponadto Krajowy Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy zorganizował seminaria dla ośrodków adopcyjno-opiekuńczych TPD i domów rodzinnych na temat nowej ustawy o pomocy społecznej i szereg szkoleń merytorycznych dla pracowników ośrodków i osób prowadzących domy rodzinne.

Kontynuowane jest wydawanie przez ZG TPD czasopisma TPD "Przyjaciół Dziecka". Ukazały się 4 numery (w tym 3 podwójne) poświęcone najbardziej istotnym problemom i zagadnieniom związanym z działalnością TPD. Szczególnie wiele artykułów dotyczyło jubileuszu 85-lecia TPD. Jako nowość należy uznać fakt redagowania na stronie internetowej TPD - biuletynu pn. "Niezbędnik TPD" prezentującego ważne informacje z działalności TPD a także materiały i dokumenty przydatne oddziałom terenowym w pozyskiwaniu środków na działalność; w staraniach związanych z pozyskiwaniem osobowości prawnej i dotyczących pożytku publicznego.

Działalność specjalistycznych Komitetów i Krajowych Kół Towarzystwa:

- Krajowy Komitet Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo

Aktualnie prowadzi swoją działalność w oparciu o 93 koła terenowe. Koła organizują wiele imprez integracyjnych, prowadzą turnusy rehabilitacyjne a także tworzą i prowadzą warsztaty terapii zajęciowej, ośrodki rehabilitacyjne. Swoim działaniem i opieką obejmują zarówno dzieci niepełnosprawne, jak i ich rodziny. Natomiast Komitet koncentrował się na działaniach związanych z rozwojem ruchu społecznego rodziców dzieci niepełnosprawnych i kreowaniem wizerunku samopomocowych kół przyjaciół dzieci niepełnosprawnych. Realizował też szereg przedsięwzięć o charakterze szkoleniowym na terenie kraju m.in. przy okazji jubileuszowych spotkań przez koła terenowe.

- Krajowy Komitet Przyjaciół Dzieci i Młodzieży z Cukrzycą

Komitet wspiera obecnie działalność 28 kół specjalistycznych, które organizują turnusy rehabilitacyjne i szkolenia a także prowadzą całoroczną działalność szkoleniową. Działa też na rzecz tworzenia lepszej sytuacji prawnej i klimatu wobec cukrzycy (spraw dostępności pomp insulinowych, utrzymanie niskich cen insuliny).

- Krajowy Komitet Przyjaciół Dzieci na Dzieci Bezglutenowej

Komitet wspiera funkcjonowanie 22 kół, zaś swoje bezpośrednie formy działania wypełnia, jako ciało doradcze ZGTPD służące w interesie dzieci i młodzieży chorych na celiakię. Ponadto wspólnie z kołami terenowymi koncentruje się na prowadzeniu wakacyjnych turnusów rehabilitacyjnych i szkoleniowych oraz kolonijnych połączonych z edukacją zdrowotną. Działacze Komitetu przygotowują artykuły do "Przyjaciół Dziecka" na temat celiakii i sposobów łagodzenia jej skutków.

- Krajowe Koło Pomocy Dzieciom z Rozszczepieniem Warg i Podniebienia

Działa od 1989 roku. Koncentruje się na organizacji turnusów rehabilitacyjnych dla dzieci z tą wadą rodzoną. Prowadzi stronę internetową dla zainteresowanych oraz organizuje środowisko samopomocowe wśród podopiecznych.

- Krajowe Koło Pomocy Dzieciom z Wrodzoną Łamliwością Kości
Działa od 1985 roku. Działacze organizują turnusy rehabilitacyjno-wypoczynkowe, prowadzą działalność informacyjną, pozyskują środki na organizację turnusów rehabilitacyjnych organizowanych we współpracy z Centrum Zdrowia Dziecka.

- Komitet Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego "Stop! Dziecko na drodze"
Istnieje od 37 lat. Zajmuje się edukacją komunikacyjną dzieci i młodzieży. Z uwagi na brak środków praca komitetu w ostatnim okresie uległa znacznemu ograniczeniu. Sprawuje merytoryczną współpracę z miesięcznikiem poświęconym bezpieczeństwu w ruchu drogowym wśród dzieci i młodzieży "Wychowanie Komunikacyjne". Niezależnie od problemów organizacyjnych i finansowych ta problematyka jest aktywnie realizowana w terenie np. w Górze woj. dolnośląskie działa Komitet Powiatowy BRD organizujący od lat różnorodne imprezy (złoty, rajdy, festyny) poświęcone bezpieczeństwu ruchu drogowego, w Działdowie funkcjonuje świetnie wyposażone miasteczko ruchu drogowego TPD.